

EGYHÁZI ÉLET - SZOLGÁLATOK

Az egyházi központban, felavatása óta, élénk munka folyik mind gyülekezeti és kultikus, mind társadalmi és kulturális vonalon.

Istentisztelet minden vasárnap délután öt órai kezdettel van. Ez az időpont lehetővé teszi, hogy a távol, 15-50 mérföldre lakók is még otthon megebédelhessenek, és még az éj beállta előtt hazaérhessenek.

Az istentiszteleti rend az 1948-ban, a Budapest, Kálvin téren bevezetett, Ravasz László által összeállított liturgiára épült. A lekcioakat mindig egy presbiter olvassa fel. Leggyakrabban Gáspár Gyula végzi ezt a szolgálatot.

Mivel a gyülekezeti tagok nagy többsége az egyházi központtól távol él, és a tömegközlekedés Londonban költséges, nem mindenki engedheti meg magának a rendszeres hetenkénti templombajövetelt. Van tizenöt-húsz egyháztag, aki minden istentiszteletre eljön, de azok, akiknek akkora távolságot kell megtenniük, mintha valaki Kalocsáról járna Pestre templomba, ezt ilyen rendszerességgel nem tehetik meg. Érthető tehát, hogy az istentiszteleti látogatottság változó, mégpedig 20 és 40 között mozog. Különleges alkalmakon többen vannak.

Az úrvacsora sakramentumával az egyházi év nagy ünnepein, valamint újkenyérkor és a reformáció emlékűnnepén élhetnek a hívek, a betegek és öregek pedig igény szerint, előzetes megbeszélés alapján.

Keresztelés, előzetes megbeszélés alapján, általában a gyülekezeti istentisztelet keretében történik.

Manchesterben előre kiküldött értesítések szerint kerül sor istentiszteletekre havonta egyszer.

A karácsonyi istentiszteletre a legutóbbi évekig nem az első, hanem a második ünnepnapon került sor. Ennek az a magyarázata, hogy december 25-én Anglia egész területén szünetel a tömegközlekedés. Így a karácsonyi istentiszteletre december 26-án került sor. Az utóbbi esztendőben az autótulajdonosok önkéntes szolgálatával az első ünnepnapon is van úrvacsorai istentisztelet, amely a december 26-ot nem tette feleslegessé.

Kedves szokás volt az 1960-as évek eleje óta a magányosok "családi körben" ünnepelt karácsonyesti vacsorája: az egyházi központban kora este tartott rövid istentisztelet és a karácsonyfa alatt elhelyezett ajándékok kikeresése és a karácsonyi csomagocskák felbontása után, az egyedülállók, Varga Sándor lelkipásztorral és feleségével, Margot asszonnyal együtt ültek a "családi" asztalhoz vacsorázni. A legelső ilyen alkalommal, közel harminc esztendővel ezelőtt többen könnyes szemmel vallották meg, hogy hosszú évtizedek után ez volt az első alkalom, amikor a karácsonyesti vacsorát nem sivár egyedülletben költötték el. Az utóbbi években a karácsonyi vacsora iránt legfeljebb egy-két személy érdeklődött, ezért már öt éve nincs ilyen összejövétel.

A szolgálatok között a temetések száma messze meghaladja a kereszteleseket, konfirmációkat, esküvőket. Tévedés lenne persze, ha ebből messzemenő következtetéseket vonnánk le. A temetéseknél sok esetben az elhunyt nemhogy nem volt egyháztag, hanem ismeretlen volt számunkra. Így a temetések száma nem tükrözi hűen a gyülekezetben történt halálozások arányát.

Egyháztagjaink közül többen valóságosan kettős egyháztagsága van, mert a helyi angol protestáns gyülekezetnek is tagjai, viszont egész lényük igényli a magyar egyházhoz tartozást és a istentiszteleten való részvételt is. Ezt mind az angol, mind a magyar gyülekezet megérti és elfogadja. Tehát sokan a helyi angol gyülekezetben kereszttetik meg gyermeküket, akit később magyar istentiszteletre is magukkal hoznak.

Több olyan egyháztág is van, aki gyermekének angol, skót vagy ír presbiteriánus gyülekezetben történt keresztelését itt is anyakönyvezteti, mintegy jelképezve a gyermek idetartozását is.

Lényegében ugyanez érvényes a konfirmációkra is, hiszen sok tizenéves számára lehetetlen lenne a konfirmációi előkészítőkre való hosszas utazás. Többen is a konfirmálnának, ha egy vasárnapi istentisztelet előtti oktatásra sokaknak szüleivel nem a délelőtti órákban kellene elindulnia. Bizonyára többen vannak, akárcsak az angoloknál, akik egyáltalán nem kötelezik el magukat.

Az esküvőkkel kapcsolatban tudnunk kell, hogy a törvényes előírások szerint az államilag is elismert egyházi esküvőnek a lakóhely szerint illetékes anyakönyv-vezetőségi kerületben kell megtörténnie. Az egyházunkhoz tartozó jegyesek többsége másik körzetben él. Ennek megfelelően legtöbb esetben a magyar lelkipásztor által, az ottani anyakönyvvezető vagy felhatalmazott személy elengedhetetlen jelenlétében végzett esketés kizárólag az illetékes körzet anyakönyveiben szerepel. Ilyen körülmények között a keresztelesek, konfirmációk, esküvők és temetések statisztikai kimutatása félrevezető lenne.

A rendszeres hétközi összejöveteleket megnehezítették és megnehezítik a nagy távolságok és a szétszórtságban élés. A többször is kezdeményezett bibliaórák megtartása minden esetben néhány hónapon át, csak akkor volt lehetséges, ha éppen laktak néhányan a központ közelében is. Ugyanez volt a helyzet a különböző körök, pl. asszonykör működésével. 1980-ban megalakult a Lorántffy Zsuzsanna Kör, melyet Nagy Jenőné kezdeményezett, s melynek vezetését az ő hirtelen halála után férje vette át, aki a kör értesítőjét is szerkesztette 1990 áprilisában bekövetkezett haláláig.

Többször is működött hétvégi iskola, képzett pedagógusok önkéntes

munkájával. Az 1970-es években volt egy időszak, amikor hétvégi iskolánk ígéretesnek látszott, de néhány család elköltözése, másutt pedig a gyermekek növekedése a tevékenység felfüggesztését eredményezte. 1991-92-ben havonta egy szombaton óvoda működött. 1992-93-ban pedig Kádár Éva rendszeresen tartott vasárnapi iskolát az istentisztelet előtt, amin 5-6 gyerek vett részt.

Időről időre voltak olyan aggodalmak, hogy a gyülekezet elsorvad, hiszen honnan jöhetne utánpótlás a kicsi magyar eklézsiába akkor, amikor Nagy-Britannia nem tartozik a bevándorlást bátorítók közé?

Ezeket a félelmeket a tények mindeddig megcáfolták. Tagadhatatlan, hogy kevesen költöztek Magyarországról Angliába az utóbbi húsz-huszonöt esztendőben, és az is tény, hogy nem minden másodgenerációs református ragaszkodik a magyar egyházhoz, sőt az ilyenek minden bizonnyal kisebbségben vannak. A magyarok felkutatása sem könnyű feladat abban az országban, ahol nincs bejelentési kötelezettség, és a vallási hovatartozásról szóló nyilvántartást magától értődően senkiről sem vezetnek. Időközben persze érkeztek új menekültek is. Jöttek néhányan Erdélyből, de jöttek tengerentúlról is olyanok, akik Magyarországra való hazaköltözésre nem gondoltak ugyan, de közelebb húzódtak, ügyelve arra, hogy otthonuk angol nyelvterületen maradjon. Az 1989-es nyitás óta megnőtt az ideiglenesen, főleg Londonban, dolgozók, tanulók száma. Különösen 1990 jelentett fordulópontot a vízum kényszer megszűnésével és azzal, hogy fiatalok most már engedéllyel lehettek au-pair-ek. Az egy-két évet itt töltő lányok és fiúk egyrésze rendszeresen vesz részt az istentiszteleteken, másoknak a St Dunstan's Road találkozó helyet biztosít. 1995 óta működik Gáspár Gyula vezetésével a Kossuth Lajos cserkész csoport, amely kulturális és társadalmi kapocs a London környéki magyar fiatalok között.

A tizenhat tagú országos presbitériumban férfiak, és 1987 óta nők egyaránt választhatók. A presbiterek közül sokan valóban idővel és erővel nem takarékoskodva igyekeznek szolgálatukat ellátni. A presbitérium ülései, rendkívüli alkalmaktól eltekintve, vasárnap a kora délutáni órákban voltak 1993-ig. Azóta felváltva hétköznapi este, szombat délután és néha vasárnap a kora délutáni órákban jönnek össze a presbiterek.

Hasznosnak bizonyultak az úgynevezett "presbiteri teák", amelyek 1958-ban, az egyházi központba történt beköltözés után kezdődtek. Egy-egy presbiter a pásztori körzetében élő híveket egy-egy szombat délutáni uzsonnára hívta az egyházi központba, családjukkal együtt. Ezek az együttlétek is sokat segítettek a testvéri összetartozás tudatának megerősítésében. Sajnos ez a szokás már hosszabb ideje megszűnt, főként a gyülekezet és a presbiterek magas kora miatt.

Régi hagyomány a júliusi kerti rendezvény, amin a gyülekezet tagjai nagyobb számban vesznek részt.

Kerti összejövetel, 1968

Minden istentisztelet után van szeretetvendégség, amely alkalmat ad hosszabb baráti együttlésre, beszélgetésekre. Az istentisztelet után férfiak és asszonyok szorgos serege állítja fel az összecusukható asztalokat, és az addig templomi rendben felállított székek szinte pillanatok alatt az asztalok köré kerülnek. Nemcsak magányosoknak, hanem a családoknak is sokat jelent ez a testvéri együttlét.

Sok évtizedes múltat tekintenek vissza a havonkénti kulturális rendezvények, irodalmi és zenei estek, melyek kedvelt és becsült alkalmak nemcsak a reformátusok, hanem a más vallásúak és a nem magyarok között is. Ezeket kezdetől fogva Csűrös László főgondnok szervezte és vezette. Az ő halála (1992) óta Baracsi József és a lelkipásztorok szerveznek alkalmi összejöveteleket.

Műsoros este, 1964 február

Ugyancsak népszerűek a gyülekezeti vacsorák, melyeknek célja nem a pénzbevétel, hanem a közösségi tudat és testvéri kapcsolatok erősítése.

Egyházunk karácsonyi vásárai, melyek sok évtizedes múltat tekintenek vissza, nemcsak az anyagi bevétel szempontjából jelentősek, hanem azért is, mert hatékonyan hozzájárulnak egyháztagjaink, főképpen nőtestvéreink harmonikus

együttműködéséhez is. A művészi színvonalú festett dobozok, kalotaszegi, buzsaí és kalocsai kézimunkák, rátétesek, hímzések és horgolások sok angolt és más nemzetbelit is odacsálnak, hogy a művészet remekeit csodálják, és otthonuk díszítésére vagy gyűjteményük számára megszerezzék. Mivel hölgyeink közül több, sőt némely férfi testvérünk is a gasztronómia és cukrászat amatőr művésze, így az ő műalkotásaik is csodálatos gyorsasággal tűnnek el.

Gyülekezeti vacsora, 1963

Egyházunktól független, önálló egyesület a Londoni Magyar Népi Táncegyüttes, amelyet negyven éve hívott életre Baracsai József presbiterünk és felesége, mégis itt kell megemlítenünk, mert kezdettől fogva az egyházi központban gyakorolnak, és azt tekintik otthonuknak. Az évek folyamán számos nemzetközi díjat nyert ez a magyar kulturát szinte missziói hivatástudattal bemutató és a magyarországi szakemberek által is nagyra becsült együttes, melyre mi is büszkeséggel gondolunk.

Baracsi József és felesége

Egyházunk élete tösgyökeresen református és természetesen magyar, mégsem mérhető a Magyarországon annak idején német hatásra kialakult "népegyházi" rendszer mércéivel. A népegyházi "egyházközségek" közigazgatási és "lelkési iroda"-i rendszerétől és légkörétől eltérően az Magyar Református Egyház élete a gyülekezeti és pásztorális jelleget domborítja ki, ahol a személyes kapcsolatok felvétele, és a személyes pásztorolás nem elvont elmélet, hanem mindennapos gyakorlat.

Diaszpóra egyházunkat nem hasonlíthatjuk össze egyetlen olyan gyülekezettel sem, melynek egyházközségi területe csupán egy falura, városnegyedre vagy városra szorítkozik. "Egyházközségi" határunk délen a La Manche csatorna, nyugaton az Ír-tenger, illetve az Atlanti-óceán, északon a Skót-felföld, keleten pedig az Északi-tenger. Ennek a területnek az összlakossága körülbelül hatvanmillió. Ezek között kell meglátogatni a betegeket, öregeket, az elesetteket, magányosokat, és ebben a szétszórtságban kell vigaszt nyújtani a csüggedőknek és szomorkodóknak. Az ideggyógyintézetben, börtönben vagy javítóintézetben levők pásztori meglátogatása, olykor hirtelen támadt családi krízisek sürgető szüksége mellett nem tehetjük ki az ajtóra a táblát "hivatali órák" megjelöléssel. Nem is egyszer az éjszaka közepén jelentkezik egy elveszett magyar, esetleg egy

otthonról érkező turista, aki váratlan bajbajutott, s nem másnap, az irodai órák alatti körütekintő hivatali ügyintézésre, hanem azonnali elsősegélyre van szüksége.

A nagy-britanniai diaszpórában, de magában a londoni szétszórtságban is nélkülözhetetlen a személyes pásztorolás, a rendszeres lelkeszi családlátogatás, amely nélkül a gyülekezet rövid idő alatt széthullana, s csak a múltból beszélhetnénk a jövő reménysége nélkül. Az Angliai Magyar Református Egyház, akárcsak az angol református gyülekezetek, kezdettől fogva hívei önkéntes hozzájárulásaiból él. Ez viszont azt is jelenti, hogy nem várhatunk arra, amíg az emberek hívás nélkül, maguktól "bejönnek", mivel Istentől kapott megbízatásunk, hogy az elveszett bárányokat is megkeresve, mi legyünk Krisztus tanítványaiként a kezdeményezők.

Az egyházi központ tehát nemcsak prédikálóállomás, nem is csupán gyülekezeti otthon, hanem a krisztusi befolyás kiterjesztését szolgáló missziói és pásztori bázis: nem cél, hanem kiindulópont! Egyházunk anyagi tekintetben, meglehet, egyedülálló a nyugat-európai magyar egyházak és lelkigondozói szolgálatok között, hiszen nemcsak önálló, hanem teljesen önfenntartó is. Dologi kiadásait, az egyházi központ használatával és karbantartásával kapcsolatos költségeit idegen segítség nélkül, hívei adakozókészségére támaszkodva, saját forrásokból fedezi. A lelkipásztor jövedelmét - bérmentes lakás fűtéssel-világítással és ingyenes karbantartással, készkiadások megtérítésével és a United Reformed Church in the United Kingdom lelkeszi fizetés 60 %-os fizetésével - ugyancsak saját erejéből biztosítja. Ez természetesen nagy felelősséget és komoly munkát kíván mindenkitől, hiszen az anyagi helyzet nagyrészt a hitélet és a pásztori tevékenység függvénye.

Az Angliai Magyar Református Egyház alapító tagja a Nyugat-európai Magyar nyelvű Református Lelkigondozói Szolgálatnak, amely a Nyugat-Európában szolgáló magyar református/protestáns gyülekezetek, közösségek és

lelkipásztorok egybefogó testülete. Varga Sándor szenior lelkeszünk több mint harminc öt évig látta el a szolgálat lelkeszelnöki tisztét. Jelenleg Jaskó Irén a Szolgálat világi alelnöke és Gáspár Gyula a számvizsgáló.

1995-ben a Lelkigondozói Szolgálat Watfordban és Londonban tartotta évenként rendezett teológiai konferenciáját.

Tanácskozás a Nyugat-Európai Magyar nyelvű Református Lelkigondozói Szolgálat watfordi konferenciáján - Varga Pál, Csiha Kálmán és Békássy Albert, 1995

Mennyien vagyunk? Nagy-Britanniában nincsen bejelentkezési kötelezettség, és az itt élő magyar reformátusokról pontos számadataink nincsenek. A lélekszámot 2500-2800-ra tehetjük. Ennek harmadáról sincs igazán tudomásunk, s annak is csupán egy része azoknak a száma, akikkel élő kapcsolatunk van. Olykor a felekezeti beleszületésnél sokkal jelentősebb a személyes azonosságtudat. A nyugat-angliai Bath városában például istentiszteleteink éveken keresztül Pataki Istók Márton házában voltak, s ő volt a körzet reformátusainak is egybefogója, pedig ez a derék székely testvérünk és személyes jó barátunk tulajdonképpen unitárius lett volna.